

Riktlinjer för visseblåsning

1. Inledning – vad är visseblåsning och varför är det viktigt?

RFSU strävar efter att vara en transparent organisation som lever som den lär, både på principiell nivå, kring våra kärnfrågor och värderingar och på organisationsnivå, i vardagen där vi verkar. Våra medarbetare, medlemmar och förtroendevalda har en nyckelroll för att fånga upp eventuella oegentligheter som behöver uppmärksammas och åtgärdas, likväl som våra samarbetspartners, konsulter, klienter och mottagare av upplysning och stöd i Sverige och i de länder där vi verkar tillsammans med våra partnerorganisationer.

Vår visseblåsartjänst erbjuder en möjlighet att konfidentiellt kommunicera misstankar om oegentligheter. Tjänsten är viktig för att minska risker och för att upprätthålla förtroendet för vår verksamhet, genom att vi kan upptäcka och åtgärda misstänkta oegentligheter i ett tidigt skede.

Visseblåsarmeddelanden kan lämnas öppet eller anonymt.

Syftet med dessa riktlinjer för visseblåsartjänsten är att uppmuntra avsändaren att kommunicera misstänkta oegentligheter utan risk för repressalier, och att säkerställa en adekvat utredningsprocess.

2. När kan du blåsa i visslan?

Visseblåsartjänsten kan användas för att uppmärksamma oss om allvarliga oegentligheter och risker, som kan skada individer, vår organisation, samhället eller miljön, kopplat till exempelvis bokföring, intern bokföringskontroll, revision, bekämpande av mutor, brottslighet inom bank- och finansväsen, eller andra allvarliga oegentligheter som rör RFSU: vitala intressen eller enskildas liv och hälsa, som till exempel allvarliga miljöbrott, stora brister i säkerheten på arbetsplatsen och allvarliga former av diskriminering och trakasserier.

Ärenden såsom missnöje på arbetsplatsen, i föreningen eller relaterade frågor ska tas upp med en arbetsledare, förtroendevald eller chef, direkt eller via en facklig representant, eftersom dessa frågor inte kan behandlas som visseblåsarenden.

En person som skickar ett meddelande genom visselblåsartjänsten behöver inte ha bevis för sin misstanke. Inga anklagelser får dock göras med skadligt uppsåt eller med vetskap om att anklagelsen är falsk.

Visselblåsning i Sverige: Personuppgifter om lagöverträdelse behandlas enbart för nyckelpersoner eller personer i ledande ställning, i enlighet med Datainspektionens riktlinjer.

Använd inte tjänsten vid akuta händelser och brott som innebär allvarliga och omedelbara risker för människors liv och hälsa, samt mot byggnader och miljö. Kontakta i så fall omgående polis och räddningstjänst på telefonnummer 112.

3. Hur kan visselblåsartjänsten användas?

Det finns olika sätt att delge en misstanke:

Alternativ 1: Kontakta en person i ledande ställning inom organisationen. Det kan vara en chef eller en ordförande. På riksnivå eller lokal nivå.

Alternativ 2: Kontakta ansvarig för visselblåsartjänsten: RFSUs organisationssekreterare eller HR-ansvarig. Kontaktuppgifter finns på [hemsidan](#) och på intranätet.

Alternativ 3: Kommunera anonymt genom visselblåsarkanalerna:
report.whistleb.com/rfsu

Vi uppmuntrar en person som delger sin misstanke att vara öppen med sin identitet. Hanteringen av inkomna meddelanden är konfidentiell. Om en person föredrar att vara anonym erbjuds visselblåsarkanalerna för anonym kommunikation (Alternativ 3).

Visselblåsarkanalerna som möjliggör anonym kommunikation hanteras av WhistleB, en extern tjänsteleverantör. Alla meddelanden är krypterade. För att säkerställa anonymiteten sparar WhistleB inte IP-adresser eller annan metadata (dvs data som kan härledas till personen som skickat meddelandet). Personen som skickar ett meddelande förblir anonym även i en fortsatt dialog med de ansvariga för RFSU:s visselblåsartjänst.

4. Utredningsprocessen

ANSVARIGA FÖR VISSLBLÅSARTJÄNSTEN

Endast de personer som ansvarar för visselblåsartjänsten har åtkomst till meddelanden som inkommit genom visselblåsarkanalerna. Deras aktiviteter loggas och hanteringen är

konfidentiell. Vid behov kan personer som tillför expertis inkluderas i utredningen. Dessa personer får tillgång till relevant data och förbinder sig till sekretess.

Om en person tar direktkontakt angående en farhåga med en arbetsledare, chef, ordförande eller personligen kontaktar de ansvariga för visselblåsartjänsten, läggs meddelandet in i visselblåsarkanalerna och hanteras enligt dessa riktlinjer.

MOTTAGNING AV MEDDELANDEN

Vid mottagandet av ett meddelande beslutar de ansvariga för visselblåsartjänsten om meddelandet ska godkännas eller avvisas. Om meddelandet godkänns vidtas lämpliga åtgärder för utredning, se *Utredning* nedan.

De ansvariga för visselblåsartjänsten återkopplar på ett fullvärdigt sätt inom 3 (eller maximalt 6) månader efter det datum då rapporten emottogs.

De ansvariga för visselblåsartjänsten kan neka att ta emot ett meddelande om:

- ✓ meddelandet inte faller inom ramen för dessa riktlinjer,
- ✓ meddelandet inte har gjorts i god tro eller är illvilligt,
- ✓ det inte finns tillräcklig information för att utreda ärendet,
- ✓ ärendet som meddelandet berör redan har åtgärdats.

Om ett meddelande inte omfattas av dessa Riktlinjer för visselblåsning, ska de ansvariga för visselblåsartjänsten vidta lämpliga åtgärder för att få ärendet löst.

Lämna inte känsliga uppgifter om personer du nämner i ditt meddelande om det inte behövs för att förklara din misstanke.

UTREDNING

Samtliga visselblåsarmeddelanden behandlas seriöst och i enlighet med dessa riktlinjer.

- ✓ Ingen av de ansvariga för tjänsten eller annan person som deltar i utredningsprocessen kommer att försöka identifiera visselblåsaren.
- ✓ De ansvariga för visselblåsartjänsten kan vid behov skicka uppföljningsfrågor genom visselblåsarkanalerna för kommunikation med en anonym visselblåsare.
- ✓ Ett meddelande utreds inte av någon som är berörd eller inblandad i ärendet.
- ✓ De ansvariga för visselblåsartjänsten beslutar när och hur ett visselblåsarmeddelande ska tas vidare.
- ✓ Visselblåsarmeddelanden hanteras konfidentiellt av alla som är involverade.

SKYDD FÖR VISSSELBLÅSARE SOM ÄR ÖPPEN MED SIN IDENTITET

En visselblåsare som uttrycker en genuin misstanke eller farhåga enligt dessa riktlinjer riskerar inte att förlora sitt jobb eller att drabbas av någon form av sanktioner eller personliga nackdelar till följd av sin anmälan. Det spelar ingen roll om misstanken visar sig vara felaktig, förutsatt att visselblåsaren har handlat i god tro.

Såvida det inte är olämpligt med hänsyn till den utpekades integritet och andra sekretessfrågor, kommer en visselblåsare som väljer att uppge sin identitet att informeras om hur utredningen fortlöper.

I fall av misstänkt brott kommer visselblåsaren att informeras om att hans identitet kan komma att lämnas ut under domstolsförfarandet.

SKYDD AV, OCH INFORMATION TILL, EN PERSON SOM PEKAS UT I ETT VISSSELBLÅSARMEDELANDE

Rättigheterna för de personer som pekas ut inom ramen för visselblåsartjänsten omfattas av relevant dataskyddslagstiftning. De utpekade har rätt att få tillgång till uppgifter om sig själv och kan kräva ändring eller radering av data om informationen är felaktig, ofullständig eller föråldrad.

Denna rättighet gäller med förbehåll för att detta leder till hinder för utredningen eller förstörelse av bevismaterial.

RADERING AV DATA

Persondata som inkluderats i visselblåsarmeddelanden och utredningsdokumentation ska raderas vid avslutad utredning, med undantag för om persondata bör sparas med hänvisning till annan relevant lagstiftning. Radering sker senast 30 dagar efter avslutad utredning.

Utredningsdokumentation och visselblåsarmeddelanden som arkiveras ska anonymiseras, de får inte innehålla personuppgifter genom vilka personer direkt eller indirekt kan identifieras.

5. Rättslig grund för riktlinjerna

Dessa riktlinjer är baserade på Dataskyddsförordningen, GDPR och Datainspektionens riktlinjer.

6. Överföring av personuppgifter utanför EES

All data lagras inom EU. Det finns ett generellt förbud mot överföring av personuppgifter från Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) såvida inte särskilda bestämmelser om skydd för hantering av data kan garanteras.